

**Окремі показники розвитку аграрного підприємництва
Тернопільської області¹**

Показники	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2009 р. до 2007 р., %
Кількість діючих господарюючих суб'єктів, од.	1172	1126	1120	95,5
Чистий прибуток від усієї діяльності, млн.грн.	201,9	226,2	709,0	351,2
Підприємства, які одержали чистий прибуток, у % до загальної кількості	81,2	75,7	74,4	91,6
Рівень рентабельності всієї діяльності, %	18,5	9,2	27,7	149,7
Інвестиції в основний капітал, у фактичних цінах, млн.грн.	287,7	659,9	245,9	85,5
Прямі іноземні інвестиції в сільське господарство, на початок року; млн.дол. США	5,5	6,6	7,1	129,1

¹Примітка: складено автором на підставі [4]

Оскільки підприємництво є ініціативною самостійною діяльністю з метою отримання доходу і пов'язаною з різноманітними ризиками, тому найперше бізнес-план повинен виявити прибутковість того чи іншого виду бізнесу і стабільність прибутків на найближчі 5 років. Саме це завдання і вирішують у формі розробки бізнес-плану.

Бізнес-план охоплює як все аграрне підприємство, так і його окремі напрями діяльності. При цьому він буде повноцінним управлінським інструментом, який відображає мету господарства на ближчий період і засоби її досягнення.

Залежно від цілей розробки плану і аудиторії, якій він адресований, сфери діяльності, до якої належить підприємство, конкретних характеристик продукції і стадії її життєвого циклу визначають зміст і обсяг бізнес-плану: титульний лист; зміст бізнес-плану; резюме; галузь, підприємство та його продукція; дослідження ринку та маркетинг-план; план виробництва; організаційний план; фінансовий план; інвестиційний план; оцінка ризику і програма управління ним.

Окрім цього, необхідно звернути увагу на джерела інформації, яку використовуєш для підготовки бізнес-плану, його мету та стратегії розвитку власної справи, належне і правильне оформлення. Всі ці етапи є надзвичайно важливими у його реалізації на практиці.

Таким чином, бізнес-планування є одним із визначальних процесів ефективної діяльності аграрного підприємства, ознакою цивілізованих ринкових відносин, а також можливістю виявити внутрішні резерви для забезпечення сталого розвитку.

Література

1. Менеджмент аграрних підприємств: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2005. — 347 с.
2. Організація і планування виробництва в сільськогосподарських підприємствах. — Тернопіль: ТАНГ, 1995. — 402 с.
3. Планування на аграрному підприємстві: Підручник. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2004. — 495 с.
4. Сільське господарство Тернопільської області за 2009 рік: статистичний збірник / [за ред. Сави П.З.]. — Тернопіль : Тернопільське ГУС, 2010. — 223 с.

Галина Саранчук

старший викладач,
ВП НУБіПУ «Бережанський агротехнічний інститут»,
м. Бережани

ІННОВАЦІЙНИЙ ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Сталий розвиток агропромислового комплексу та соціально-економічне зростання країни великою мірою залежать від стану зернового господарства, яке займає чільне місце в його структурі. Нині одним з основних гальмівних чинників такого розвитку є відсутність ведення більшістю сільськогосподарських підприємств цілеспрямованої інноваційної діяльності, як важливої передумови підвищення ефективності виробництва конкурентоспроможної продукції.

Зернове господарство належить до стратегічно важливих галузей аграрної економіки України. Забезпечуючи продовольчу безпеку країни, воно є основою розвитку національного агропродовольчого ринку. Випуск конкурентоспроможної продукції зернової галузі можливий тільки на основі використання сучасних технологій, а також здійснення інноваційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах.

Враховуючи зарубіжний та вітчизняний досвід, можна виділити пріоритетні напрями інноваційного розвитку зернового господарства:

- 1) модернізація й технічне переозброєння галузі;
- 2) впровадження енергозберігаючих та інноваційно-інтенсивних технологій виробництва зерна;
- 3) реструктуризація й оновлення матеріально-технічної бази зернопродуктового підкомплексу;
- 4) використання нових сортів, які забезпечать підвищення продуктивності та якості зерна.

Інтеграція України у світовий економічний простір потребує переведення вітчизняного аграрного виробництва на якісно нову – інноваційну модель розвитку та формування сучасної ринкової технологічної і технічної політики. Останніми роками у технологіях виробництва сільськогосподарської продукції відбуваються кардинальні зміни. Інноваційна концепція розвитку агротехнологій полягає у зниженні енерго- та ресурсомісткості технологічних операцій, біологізації землеробства, оптимізації термінів виконання передбаченого комплексу операцій, забезпеченні екологічності виробництва.

Нині у світовому землеробстві розробляють, вивчають і впроваджують кілька технологій землеробства – інтенсивну, біологічну (органічну) та прямої сівби (No-till) [4].

Особливо важливе значення для підвищення ефективності зернового виробництва мають інтенсивні технології, які концентрують новітні досягнення науки і техніки та дають можливість найповніше реалізувати потенційну продуктивність сортів відповідно до ґрунтових особливостей і погодних умов і забезпечують одержання високих урожаїв. Проте, враховуючи вплив кризових явищ на економіку країни, нестачу в сільськогосподарських підприємствах мінеральних добрив, засобів захисту рослин, пально-мастильних матеріалів і технічних ресурсів, важливого значення набуває впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, адаптованих до місцевих природних умов на основі визначених пріоритетів та інноваційних рішень, які разом із відносно високою врожайністю могли б забезпечувати економне використання матеріальних ресурсів і були екологічно безпечними для навколишнього природного середовища. Важливою складовою при цьому є високопродуктивна і високотехнологічна техніка.

Використання ресурсозберігаючих технологій вирощування зернових є основою інноваційного розвитку галузі, а саме: економія ресурсів, підвищення урожайності культур, поліпшення якості продукції, підвищення родючості ґрунтів, зниження залежності врожаю від погодних умов.

Реалізація інноваційних ресурсозберігаючих технологій потребує забезпечення зернової галузі сучасними технічними засобами для якісного виконання в оптимальні строки всього обсягу технологічних операцій з вирощування і збирання культур. Слід зазначити, що техніка, яка використовується у таких технологіях, є більш наукоємною, оскільки оснащена системами автоматизації контролю та управління технологічними процесами.

Значну інноваційну роль у забезпеченні високої ефективності сільськогосподарської техніки відіграють електронні системи. В конструкції тракторів і сільськогосподарських машин вони входять як незамінна складова частина у вигляді високоінтегрованої системи, що охоплює всю галузь рослинництва. Застосування супутникової навігаційної системи DGPS дає можливість знизити рівень фізичного навантаження, зменшити енергозатрати, приділити більше уваги технологічному процесу й одержати позитивний ефект завдяки максимальному використанню ширини захвату, недопущенню великих перекриттів між суміжними проходами та перевитрат насіння, а також прогресивній організації праці.

Отже в нинішній ситуації активізації інноваційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах немає альтернативи. Головне при цьому – широке використання сучасних технологій, які безпосередньо впливають на підвищення урожайності зернових культур і зменшення затрат на їх вирощування.

Література

1. Бабинець Т. Л. Доцільність використання ресурсощадних технологій в Україні / Т. Л. Бабинець // АгроІнком. – 2007. – № 11-12. – С. 31-37.
2. Зубець М. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві: [монографія] / М. Зубець. – К.: Аграрна наука, 2004. – 192 с.
3. Россоха В. В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств: [монографія] / В. В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 444 с.
4. Танчик С. П. Основні напрями розвитку землеробства в Україні / С. П. Танчик // Пропозиція. – 2008. – № 10. – С. 51-56.
5. Іванишин В.В. Еколого-економічні аспекти застосування агроекотехнології виробництва конкурентоспроможної екологічно чистої продукції / В. В. Іванишин, В. С. Таргоня, Л. С. Околот // Економіка АПК. – 2008. - № 3. – С. 46-49.

Віта Семанюк

к.е.н., доцент,

Тернопільський національний економічний університет,

м. Тернопіль

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ АУДИТУ

В сучасних умовах господарювання та розвитку постіндустріального суспільства аудит є одним з найбільш поширених та ефективних видів контролю, що зумовило його розвиток та затребування суспільством в цілому та всіма учасниками господарського процесу. Проте розвиток аудиту як практичної діяльності не супроводжується відповідними теоретичними та методологічними дослідженнями.

Відсутність належного теоретичного обґрунтування і функціонування науки про аудит призводить до емпіричного погляду на її зміст, а в практичному аспекті до різноманітних методик, не узгоджених, а іноді і суперечливих між собою. Такий стан